

บทคัดย่อ

ศิลปะบนแผ่นหิน การศึกษาวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ กลุ่มแม่น้ำแม่ทาและแหล่งโบราณคดีบ้านวังไฮ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานทางวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในบริเวณกลุ่มแม่น้ำแม่ทา และนำมาเปรียบเทียบกับแหล่งโบราณคดีที่กรมศิลปากรศึกษาไว้แล้วได้แก่แหล่งโบราณคดีบ้านวังไฮ และแหล่งโบราณคดีบ้านทาป่าสัก โดยใช้งานวิจัยเล่มนี้เป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดลำพูน และจังหวัดใกล้เคียง

แหล่งโบราณคดีที่ข้าพเจ้าได้สำรวจพบและศึกษาในเบื้องต้น ได้แก่ แหล่งสำรวจศิลปะบนแผ่นหินวัดคอยสารภี ซึ่งเป็นอิทธิพลของฤๅษี ในฐานะเป็นผู้นำทางศาสนาและความสืบเนื่องที่มาถึงปัจจุบันรวมถึงความสัมพันธ์กับแหล่งวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์อื่นในบริเวณกลุ่มแม่น้ำแม่ทาได้แก่ แหล่งสำรวจแผ่นหินรูปรอยเท้าสัตว์ป่า ห้วยสองท่า บ้านทาทุ่งไผ่ แหล่งสำรวจหมู่บ้านอารยัน หมู่บ้านผู้สนับสนุนฤๅษีผู้สร้างนครหริภุญไชย แหล่งโบราณคดีที่สำรวจพบใหม่ ตั้งอยู่ระหว่างแหล่งโบราณคดีบ้านทาป่าสักและแหล่งโบราณคดีบ้านวังไฮ จึงควรมีความสัมพันธ์กัน รวมถึงเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และกระตุ้นจิตสำนึกให้ชาวลำพูนและชาวล้านนารักและหวงแหนวัฒนธรรมอันดีงามและรู้ทันวัฒนธรรมตะวันตกที่รุกราน ครอบงำวัฒนธรรมดั้งเดิม

สรุปผลการศึกษา แหล่งโบราณคดีบ้านทาป่าสัก พบหม้อดินเผาทรงกระบอกซึ่งถือได้ว่าเก่าแก่ที่สุดในบริเวณนี้ ร่วมกับแหล่งโบราณคดีบ้านสันมะนะ ส่วนแหล่งสำรวจหมู่บ้านอารยัน หมู่บ้านผู้สนับสนุนฤๅษีผู้สร้างนครหริภุญไชย ซึ่งเป็นชาวอารยันที่อพยพเข้าตั้งบ้านเรือน ๒ ระยะ โดยระยะห่างเกือบ ๑,๓๐๐ ปี บนหุบเขาอารยัน หุบเขาที่สูงที่สุดที่สามารถมองเห็นภูมิประเทศแถบนี้ ในปลายสมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ระยะสังคมเกษตรกรรมหรือยุคหินใหม่ ซึ่งไม่สามารถหาหลักฐานในด้านความสัมพันธ์ได้ แต่เป็นชัยภูมิที่ดีและสอดคล้องกับตำนาน พระราชชีวิตประวัติพระแม่เจ้าจามเทวี บรมราชินารี ศรีสุริยวงศ์ องค์ดินทร์ ปิ่นธานีหริภุญชัย

หลักฐานแหล่งสำรวจรูปรอยเท้าสัตว์ป่าบนแผ่นหินที่ห้วยสองท่า บ้านทาทุ่งไผ่ ได้ยืนยันว่ารูปรอยเท้าสัตว์บนแผ่นหินที่เป็นลักษณะธรรมชาติที่เกิดจากแผ่นหินที่หลุดออกมาและยังอ่อนตัว เช่นในกรณีการตัดแผ่นศิลาแลงที่บ้านห้วยคัม อ.ลิ้ จ.ลำพูน หรืออาจแข็งตัวกลายเป็นหินในยุคต่อมา ในกรณีนี้ต้นไม้กลายเป็นหิน มีลักษณะเฉพาะอีกแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากแหล่งสำรวจศิลปะบนแผ่นหินวัดคอยสารภีซึ่งเป็นการแกะสลักหินเป็นรูปเรขาคณิต ดังนั้นทั้งสองแหล่งนี้ จึงไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ต่อกัน แต่สามารถเป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ว่า การเกิดรอยเท้าบนแผ่นหิน สามารถเกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ และอาจเกิดในยุคใกล้เคียงกับยุครอยเท้าไดโนเสาร์ในภาคอีสาน

แหล่งสำรวจบ้านคงสารภี มีความเป็นไปได้ที่ฤทธิพิศุทธิและพรรคพวกฤทธิรวมถึง
 สาธุศิษย์ควรเป็นผู้แกะสลักแผ่นหิน ณ วัดคงสารภีแห่งนี้ เพื่อสนับสนุนและสร้างความชอบธรรม
 เป็นแรงบันดาลใจให้แก่แนวคิด **เสทชะ** คือคนที่เกิดในรอยเท้าสัตว์ เป็นหลักฐานที่ตอบคำถามว่า
 คน (ลัวะ) เกิดมาจากที่ไหน สำหรับที่วัดคงสารภีแห่งนี้มีรอยเท้าช้างเป็นศูนย์กลางของการ
 แกะสลักหินทั้งหมด เป็นการแกะสลักหินให้เป็นรูปทรงเรขาคณิตได้แก่ รอยเท้าช้าง รอยเท้าเก้ง
 รอยเท้ามนุษย์ รูปนาข้าว รูปพัด รูปบันไดและอักษรจีน บางส่วนอาศัยเส้นนูนตามแนวธรรมชาติ
 ของแผ่นหิน ควรอยู่ร่วมสมัยกับแหล่งโบราณคดีบ้านวังไฮ ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีที่ใหญ่ที่สุดที่ขุด
 พบและถ้าตัวอักษรจีนที่วัดคงสารภีเป็นเรื่องจริง น่าจะเป็นประโยชน์ในเรื่องการประดิษฐ์อักษร
 ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ได้ หรือว่าฤทธิเหล่านี้ ได้ทำการแกะสลักหินในยุคประวัติศาสตร์ตอนต้น
 หลังจากรื้ออักษรใช้แล้ว หรืออาจคาบเกี่ยวระหว่างทั้งสองยุค

แหล่งโบราณคดีบ้านวังไฮ แหล่งสำรวจหมู่บ้านอรหัน และแหล่งสำรวจศิลปะบนแผ่นหิน
 วัดคงสารภี ควรมีความสัมพันธ์กัน โดยชาวอรหันของหมู่บ้านอรหันน่าจะอพยพกันมาทั้ง
 หมู่บ้านเพื่อคอยดูแล และสนับสนุนฤทธิทั้ง ๕ คนที่ร่วมกันสร้างเมืองหริภุญไชย และร่วมกัน
 แกะสลักหินที่วัดคงสารภี ตามความเชื่อในลัทธิ **เสทชะ** สิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วย
 เหล็กในแหล่ง โบราณคดีบ้านวังไฮ และเหล็กสกัดที่พบจากแหล่งโบราณคดีบ้านยางทองใต้ จึง
 ยืนยันได้ว่า ยุคนั้นสามารถใช้เหล็กสกัดหินเป็นตัวอักษรได้ และอาณาจักรหริภุญไชยมีการติดต่อ
 และในสมัยพระนางเจ้าจามเทวี มีการส่งบรรณาการให้กับประเทศจีนมาโดยตลอด จึงต้องมีผู้ที่มี
 ความรู้ภาษาจีนที่เป็นผู้เขียนสาร และอ่านสารอยู่บ้าง บันทึกของ จาว จู กั้ว พ.ศ. ๑๗๖๘ นายค่าน
 ศุลากรมณฑลพุกเกี้ยน กล่าวถึงอาณาจักรศรีวิชัย (ชาน โฟ ชี) ว่ามีการใช้อักษรจีน และเขียนอักษร
 จีนในการส่งบรรณาการไปยังราชสำนักจีน อาณาจักรหริภุญไชยจึงควรใช้อักษรจีนแบบเดียวกัน
 แหล่งโบราณคดีนี้น่าจะเป็นหมู่บ้านที่มีอายุยืนยาว และอาจเริ่มตั้งแต่สมัยสัมคมล่าสัตว์มาจนถึง
 สัมคมเกษตรกรรมในปลายสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยประวัติศาสตร์

แหล่งศึกษาค้นคว้าใหม่ทั้ง ๓ แห่งนี้ ๒ แห่ง นักประวัติศาสตร์จากพิพิธภัณฑ์สถาน
 แห่งชาติจังหวัดลำพูนได้เข้าไปสำรวจแต่ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก จึงได้เน้นการสัมภาษณ์บุคคล
 ในท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลที่ได้ สอดคล้องกัน แต่มักไม่มีหลักฐานที่จะยืนยัน ไปถึงแหล่งศึกษา จึงหวังว่า
 จะมีนักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่ให้ความสนใจและเข้าไปสืบหาข้อเท็จจริงต่อไป